

GABRIEL ANDREESCU

Gabriel Andreescu este profesor asociat la Facultatea de Științe Politice/ SNSPA, București, și membru activ al mai multor organizații neguvernamentale. Fostul disident a devenit astăzi un cunoscut militant pentru drepturile omului și ale minorităților etnice și sociale, publicist și editor, una dintre vocile societății civile românești. Este membru fondator al Centrului de Studii Internaționale, al asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, membru al Consiliului Științific al Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc. Este director al Noii Reviste de Drepturile Omului.

A publicat numeroase cărți, studii și articole: *Sistemele axiomatice ale logicii limbajului natural. Funcții și operaționalizare* (ALL, 1992); *Spre o filosofie a disidentei* (Litera, 1992); *Patru ani de revoluție* (Litera, 1994); *Cel mai iubit dintre ambasadori* (Cohen Stork în dialog cu Gabriel Andreescu) (ALL, 1993); *Polemici neortodoxe* (Fundăția Culturala Noesis, 2001); *Extremismul de dreapta în România* (Centrul pentru Diversitate Etnoculturală, 2003). De același autor, la Editura Polirom au mai apărut: *Nationaliști, antinaționaliști... O polemică în publicistica românească* (1996); *Solidaritatea alergătorilor de cursă lungă* (1997); *Problema transilvană* (în colaborare cu Gusztáv Molnár; 1999); *Locurile unde se construiește Europa*. Adrian Severin în dialog cu Gabriel

Andreescu (2000); Ruleta. Români și maghiari. 1999-2000 (2001); Națiuni și minorități (2004); Reprimarea mișcării yoga în anii 80 (2008).

1. Considerați că România de azi este diferită de cea anterioară anului 1989? Din această perspectivă, se poate vorbi, din perspectiva dumneavoastră, de o magistratură de dinainte de 1989 și de una de după 1989?

O întrebare retorică, desigur, atât este de evident că lumile de dinainte și după anul 1989 sunt esențial diferite. Dar, oricât de radical am interpreta această afirmație și aș susține-o în sens radical -, rămâne la fel de firesc să existe și să percepem continuitățile. La 1 ianuarie 1990 funcționau aceiași magistrați care se ocupau de dreptatea din România pe 16 decembrie 1989. Nici nu se putea, până la un punct altfel. Ar fi fost însă posibil, în schimb, ca dl. Vasile Manea Drăgulin să nu fi **ajuns Procuror-general al României între 1993-1996. Doar era cunoscut a fi mușamalizat asasinarea lui Gheorghe Ursu și a fi trimis cel puțin un rezistent al regimului comunist într-un spital psihiatric.** M-am referit la acest caz selectând întâmplător dintr-o lungă serie de exemple de același tip.

2. Ar trebui trecută cu vederea colaborarea unor magistrați cu serviciile Securității, dată fiind experiența și competența acumulată (știut fiind că un bun specialist se formează în mulți ani) sau ar trebui ca aceste persoane să fie expuse și îndepărtate din profesie? Soluția din Germania de Est, unde, după căderea zidului și reunificare, judecătorii din perioada comunistă au fost îndepărtați, este cea mai bună?

Nu cred că există o categorie pentru care necesitatea lustrării să fie mai evidentă. Buna credință și imparțialitatea sunt două principii absolut esențiale ale activității magistraților.

Cum le poți cere unui fost colaborator al Securității? Cum să faci justiție cu cineva care oricând poate fi șantajat de cel care i-a dat ordine până în 1989? E nevoie, în același timp de nuanță și realism când definim „colaboraționismul” cu regimul de dinainte de revoluție.

3. Considerați că și în prezent, în lume și în România, puterea politică exercită influență sau control asupra magistraților? În ce modalitate? Prin ce pârgii?

Nu cred că există ceva de genul „în lume și în România” în această privință. Am avut ocazia să cunosc ceva mai bine magistrați din Olanda și Statele Unite. Cultura profesională și instituțională a meseriei, în țările pomenite, este la câteva sute de ani distanță de analogul românesc.

Toți sunt însă oameni, niciunul nu poate funcționa ca robot. Iată de ce, și în Olanda, și în Statele Unite vor putea fi influențate decizii prin mecanisme care depind de contextul specific. Știți probabil dezbaterile aprinse din jurul numirii, în Curtea Supremă a S.U.A., a Soniei Maria Sotomayor, prima femeie hispanică cu această poziție. Se cunosc tropismele ei, președintele Statelor Unite a putut influența, prin voința sa, stilul viitoarelor hotărâri ale Curții Supreme.

Exemplul arată și diferența față de ceea ce înseamnă „standardele” influențării actului de justiție în România. Ce asemănare să aibă interacțiunea dintre președintele S.U.A. și instanța supremă a democrației americane cu alegerea judecătoarei Florica Bejinaru în fruntea Consiliului Superior al Magistraturii din România?

4. Dacă ar trebui să vă adresați unei instanțe din România, pentru a vă ocroti un drept, ați avea încredere în sistem, în general, și în judecător, în special? Există vreo diferență între ceea ce ar trebui să fie un judecător și ceea ce el este, în realitate?

Nu, nu am încredere. Experiența directă și indirectă, de-a lungul anilor, cu sistemul, a fost mai curând dramatică. Ocupându-mă de *Noua Revistă Română de Drepturile Omului* (după aceeași muncă, timp de 11 ani, la fosta *Revistă Română de Drepturile Omului*) am văzut „multe”, ca să spun așa. Cum poți să ai încredere într-o procuroare care, în anul 2005, este de părere că o tânără de 21 de ani poate fi în mod legitim sechestrată de părinții ei întrucât logodnicul „este mult mai în vârstă decât numita ... (16 ani diferență) și nu s-a putut dovedi că este logodnicul acesteia”? Ce considerație să ai pentru o judecătoare care susține cu privire la un fost ofițer de Securitate, Vasile Nechita, că anchetarea și avertizarea de către acesta a unei persoane pentru opinii ostile critice la adresa regimului comunist, inclusiv *determinarea victimei să-și recunoască faptele* ce sugerează metodele brutale folosite -, toate confirmate prin documente, nu au valoare probatorie pentru activitatea de poliție politică a securistului? Nici nu știi pe să dai vina: pe lipsa de profesionalitate sau pe reaua credință?

5. Ce socotiți că ar trebui să facă membrii acestui corp profesional pentru întărirea independenței și sporirea încrederii publicului în actul de dreptate? Cum ar trebui să se comporte un judecător? S-a născut oare judecătorul ideal?

Nu e nici o filosofie: e necesar ca magistrații să acționeze cu bună credință, imparțialitate și cu profesionalism. Opinia publică, chiar fără cultură juridică, va percepe imediat calitatea procurorilor și judecătorilor, dacă se va produce o schimbare a acestui corp profesional. Există atâta parțialitate în societatea românească de astăzi, încât o investigație corectă și o judecată limpede vor fi aplaudate la scenă deschisă. Pentru aceasta nu e nevoie de „un magistrat ideal”.